

Tisztelt Rektor Úr, Dékán Urak! Tisztelt jelenlévő egyetemi polgárok! Tisztelt Hölgyeim és uraim!

Ma 190 éve született egyetemünk névadója, Semmelweis Ignác a modernkori orvostudomány legismertebb magyar művelője. Tudományos felfedezéséről mindannyian sokszor és sokat hallhattunk, beszéltünk, elmélkedtünk már. Pontosan tudjuk, hogy az akkor 28 éves Semmelweis hogyan kapta meg tanársegédi állását és miként kezdte el bécsi tevékenységét.

A gyermekági láz megelőzésével kapcsolatos felfedezéseit 1847-ben, egy évvel a magyarországi forradalom kitörését megelőzően tette. Mi is volt ekkor a császári fővárosban? Éppen túl volt első szárnypróbálgatásain az orvosegyetemen az új bécsi iskola, olyan meghatározó alakokkal mint Skoda vagy Rokitansky professzorok. Egyre aktívabb korszaka lett ez a bécsi orvosegyetemnek, nyitottan a világ tudományos élete felé és terepet nyújtva az olyan kutató elméknek, mint amilyen Semmelweis is volt. Ekkor terjedtek el a gyakorló orvosok által is látogatott boncolások az egyetemen.

A Közkórház két szülészeti intézménye a Klein professzor által vezetett és alapvetően a orvosok képzésében szerepet játszó, valamint a Bartsch professzor által irányított, a bábaképzésben résztvevő klinika közül Semmelweis az előbbiben kezdte meg hivatásának gyakorlását. A két intézmény halandósági mutatói jelentősen eltértek egymástól. A fenti mondhatnánk külső körülmények vezették Semmelweist arra, hogy a gyermekági láz ma már szinte triviálisnak mondható gyógmódját megtalálja. Pedig nem volt könnyű, hiszen sokan, sokfelől próbálták kideríteni az okát: feltételeztek atmoszferikus, kozmikus vagy tellurikus erőkre visszavezethető epidémiát, de okolták a légkörben keringő ún. miazmákat is és még számos hihetetlennek tűnő teóriát állítottak fel. És lám mintha ma lett volna, légből kapott elméletek hihetőbbek tudtak lenni a kézenfekvő gondolatoknál. Korábban azonban ennek szakmai és társadalmi elfogadtatása nem történt meg. Sokan ugyan értékelték és elfogadták, kiállításukról azonban nem biztosították Semmelweist.

E rövid múltba révedés után joggal tesszük fel a kérdést magunknak e jeles napon. Semmelweis életművének milyen üzenete lehet Nekünk, XXI. században élő orvosoknak, vezetőknek, egyetemi polgároknak?

Sokban hasonlatosak a 160 évvel ezelőtti események mai korunkhoz. Semmelweis felfedezését úgy tette, hogy ismerve intézményének mindennapjait, anyagi ráfordítások nélkül, józan tapasztalataira hallgatva, átgondolta, átszervezte annak működését. És evvel akkor csodát tett. Ma, amikor már mindent a technika és pénz hatalma ural eszünkbe kell jusszon, hogy olykor saját tapasztalatainkra hallgatva ne legyünk restek körbenézni magunk körül és képesek lehetünk arra, hogy akár pénz befektetése nélkül alakítsuk át a körülöttünk levő kicsiny világot, a mi mikrokozmoszunkat és képesek lehetünk óriási eredményeket is elérni.

És mi lehet a másik üzenete, amellyel tovább mehetünk utunkon? Példamutató volt, ahogyan Semmelweis megtalált igaza mellett kiállt. Rokitsky professzor, aki a bonctan tanára volt ezidőtájt Bécsben, elismerte ugyan a gyermekági láz megelőzésének okát, azonban mikor már tehetne volna nem állt ki mellette. Hányszor és hányféleképpen találkozunk ma is ilyen jelenségekkel? De az idő Semmelweist igazolta, hiszen születésének napján ma is itt állunk szobránál és rá, valamint kiemelkedő életpályájára emlékezünk. Különösen a mai egészségügyi reformoktól zavaros időkben fontos mindannyiunk, minden egyetemi polgár számára, hogy ugyanolyan példamutatással álljunk ki pontosan tudott igazunk mellett. Mondhat bárki bármit, kételkedhet bárki bármiben, ne feledjük, hogy igazunkért Semmelweishez hasonlóan kötelességünk kiállni. Sajnos tudjuk és érezzük, hogy szakmai és meggyőződésbeli igazságunk rövid távú elfogadtatására nekünk sem mindig biztos az esélyünk.

És hogy életünket ilyen módon tudjuk tovább élni, misem illene jobban e mai naphoz mintsem néhány gondolat magától Semmelweis Ignácától:

„Tanításom arra való, hogy az orvosi tudomány tanítói terjesszék, hogy az orvosló és ápoló személyek le az utolsó falusi borbélyig, le az utolsó falusi bábáig szerinte cselekedjenek; tanításom arra való, hogy elriasszam a szülőházak rémét, hogy megmentsem a feleséget a férj, az anyát gyermeke számára.”

Kívánom, hogy Egyetemünk sorsa és jövője ezen gondolatok mentén tudjon tovább virágozni.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Budapest, 2008. július 1.

Dr. Stubnya Gusztáv